

מטבע הברכה ופיתוח נוכחות נפשית

1. לפי הקיימות החיבור אל הזולת

ברכ

תקנו חכמים ז"ל אלו הברכות על סדר העולם והנהגתו להשלים ק' ברכות בכל יום וצריך כל אדם ליזהר בהם והפוחת אל יפחות והמוסיף יוסיף על כל ברכה וברכה שנתקנה לו כמו שאמרו חכמים ברכות (מ.) ברוך ה' יום בכל יום ויום תן לו מעין ברכתיו ואמרי' בפרק כיצד מברכין (לה.) אר"י אמר שמואל כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו מעל וצריך כל אדם ליזהר שלא יבא לידי מעילה (טו"ר, אורח חיים, מו')

2. לפתח תחושת הקיימות

היכי דמי חילול השם אמר רב כגון אנא אי שקילנא בישראל מטבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר אמר אביי לא שנו אלא באתרא דלא תבעי אבל באתרא דתבעי לית לן בה אמר רבינא ומתא מחסיא אתרא דתבעי הוא אביי כדשקיל בישראל מתרי שותפי יהיב זוזא להאי זוזא להאי והדר מקרב להו גבי הדדי ועביד חושבנא רבי יוחנן אמר כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין (יומא פו, א)

3. השליטה העצמית

אמר החבר: החסיד הוא המושל שהרי כל חושיו וכוחותיו הנפשיים והגופניים סרים אל משמעתו והוא מנהיג אותם הנהגה מדינית ממש כמה שנאמר ומשל ברוחו מלכד עיר והוא האיש הראוי לשלט (כוזרי, רבי יהודה הלוי, ג, ד)

4. לקבל על מנת להשפיע

וצריך כהן המברך את העם, אם הוא ראוי לברכם, שיהיה הוא תחילה מבורך מהשם ... ואז יוכל גם הוא לתת להם ממה שקבל. אבל אם אין בידו ברכת כהנים איך יתננה הוא לזולתו. היוכל אדם לתת ממה שאינו תחת רשותו לאחרים. והנה בזה די הערה למשכילים שצריכים שיקבלו ויתברכו מהשם הברכה אשר היא חיים עד עולם. ואז יתנוה לבניהם ולתלמידיהם כדי לחיותם... וזהו סוד 'הגל"ם' אשר הוא 'מגל"ה' 'החכמה' 'למ"ח' ועדיו מגיע 'גבול הלב' אשר ממנו שפע הברכה באה לכל הגוף, עם היותו צריך גם הוא לקבל ברכה תחילה ואז נותן ממה שקבל ממנה לזולת (אוצר עדן הגנוז, רבי אברהם אבולעפיה, א, א)

5. ילדי פלאפון והדלקת נר חנוכה

אבל גלות יוון הייתה בעיקר על הבחינה של המנורה שנשלם על ידה עבודת הקורבנות הסתכלות עיניים זה בזה והיא הבחינה של עיניהם של ישראל וזה נרמז גם במה שאמרו כתבו לכם על קרן השור אף שאתם מקריבים קורבנות אבל לא הדלקת המנורה משקורבן הבינו ששייך בכל אומה ... אבל המנורה שהיא עיניהם של ישראל שמביא הסחת הדעת מכל האומות על זה כתבו שאין לכם חלק מיוחד באלוקי ישראל. ויבואר בזה תקנת חז"ל להדליק נר חנוכה למטה מעשרה... (בית גנזי, חנוכה, עמ' לד-לה, רבי משה רפאל לוריא)

6. מקדושה לטהרה

כל תכליתנו היא שתהפוך מבן שפחה לבן מלך ונתקרב בעבודתנו, מן אחר הרחיים אל היכל המלך וכסא הכבוד, ז"א, שלא בלבד שנעבוד את ה' רק שנעשה עובדי ה' ולא בלבד שנפעל בקדושה רק שנעשה בעצמנו קדושים, לכן יכול כל איש לנסות את עצמו בזה, אחר כל עבודה יסתכל בקרבו, התפללתי, למדתי, וכו', האם הנני מרגיש בקרבי איזה רוח טהרה, תהייה אפילו דקה מן הדקה, והאם מחשבותי רצוני והרגשותי עתה אחר עבודתי משונות מעט מרצוני ומחשבותי אחר דלדולי בעולם ופחזותיו, האם אני מרגיש עתה געגועים למצבי הקודם שהייתי בעת תפילתי ועבודתי, האם נרגיש אני מין כאב לב על שנתרחקתי מן הטהרה ויופי העליון שהצצתי בו בשעת תפילתי, אם את כלל זה אתה רואה וסובל, סימן הוא שעבודתך רצויה היא לפני המקום וגם גופך מתקדש בעבודתך... (בני מחשבה טובה, עמ' 47, האדמור קלונמוס שלמיש שפירא מפיאסעצנא)

